

KONINKLIJKE NEDERLANDSE POLITIEHOND VERENIGING

Beschermheer: Prof.mr. Pieter van Vollenhoven
Opgericht 1907

Reactie KNPV t.b.v. de internetconsultatie inzake het stroombandverbod

Voorzitter Dhr. W.A.J. Blaas
p/a Bureau KNPV
Postbus 21
6920 AA Duiven

Telefoon 06 234 16 113

E-mail bureau@knpv.nl

Datum 5 september 2020

Kenmerk RK/05092020

Onderwerp Internetconsultatie

Bijlage(n)

1. Brief en Wob-verzoek KNPV d.d. 7 augustus 2020
2. Toelichting (blz. 1 en 18) van de Duitse Bundesrat m.b.t. de wijziging van de Waffengesetzes in 2007
3. Bericht Bundesheer Österreich d.d. 14-11-2019
4. Te plaatsen mededeling op het ledenweb van de KNPV

L.S.,

In dit document treft u aan de reactie van het hoofdbestuur van de Koninklijke Nederlandse Politiehondenvereniging ten behoeve van de internetconsultatie inzake de wijziging van het Besluit houders van dieren, vanwege een aanpassing van het verbod op het gebruik van stroomstootapparatuur.

Inleidend

1. De KNPV, KNJV en ECMA zijn, na aanvankelijk betrokken te zijn in overleggen ter voorbereiding van het stroombandverbod op enig moment (kennelijk en merkwaardig genoeg vanaf het moment dat het ministerie van LNV opeens besloot een andere weg in te slaan) buitengesloten van (vervolg-)overleggen en er is nagelaten (o.a.) de KNPV hierover überhaupt te informeren en door de KNPV gestelde vragen te beantwoorden. Dit verdient naar opvatting van de KNPV bepaaldelijk geen schoonheidsprijs, doet afbreuk aan de kwaliteit van het regelgevingsproces en schaadt het vertrouwen in de overheid. Hierover is door de KNJV, ECMA en de KNPV een klacht ingediend. In het kader van deze klachtprocedure heeft de KNPV een op 7 augustus 2020 gedagtekende brief en Wob-verzoek gezonden aan het ministerie van LNV. (Geregistreerd onder diens kenmerk DGA / DAD 20215656). Voor zover hetgeen vervat is in voornoemde brief van de KNPV d.d. 7 augustus 2020 niet aan de orde komt in de onderhavige reactie t.b.v. de internetconsultatie, dient u deze brief als herhaald en integraal ingelast te beschouwen in onderhavige reactie t.b.v. de internetconsultatie. Om deze reden is voornoemde brief dan ook als **bijlage-1** ingesloten.

Inhoudelijke reactie t.b.v. internetconsultatie

2. **[Intrinsieke waarde van het dier en het belang van dierenwelzijn.]** In de Wet Dieren en subsequent het Besluit Houders van Dieren staan de intrinsieke waarde van het dier en het dierenwelzijn centraal. De KNPV ontraadt het algeheel verbod op de stroomband waardoor het in zijn totaliteit verdwijnt als hulpmiddel in de africhting (zoals dat thans is voorgenomen in het concept wijzigingsbesluit) juist vanuit het oogpunt van het belang van de veiligheid en het welzijn van een hond en diens omgeving.

De KNPV is wel voorstander van regulering dan wel een verbod met ruimere uitzonderingsgronden (dan thans wordt voorgenomen), waaraan wat betreft de KNPV strenge voorwaarden c.q. hoge eisen mogen worden gesteld. Dit standpunt, specifiek met betrekking tot de KNPV, wordt hieronder nader uiteengezet na eerst een meer algemene opmerking gemaakt te hebben buiten de context van de KNPV.

3. **[Dierenwelzijn is van zodanig belang dat dit een discursieve benadering vergt]** Verantwoord trainen in het kader van dierenwelzijn is van groot belang, dit wordt ook door de KNPV onderschreven. Echter, juist om het belang van dierenwelzijn op waarde te schatten, kan gesteld worden dat er voor gewaakt moet worden dat dit begrip niet intuïtief (op basis van een aanschouwing) wordt benaderd, maar discursief. Een werkelijkheid blijkt niet zelden een complexer fenomeen te zijn dan deze zich aanvankelijk liet aanschouwen. Het zou onverstandig zijn om bij voorbaat de ogen te sluiten voor mogelijke situaties waarin het middel (het algehele verbod) erger kan zijn dan de kwaal, waardoor het doel (het bevorderen van het dierenwelzijn) juist schade kan worden toegebracht. De KNPV is de opvatting toegedaan dat hiervoor vooralsnog onvoldoende oog is en de afweging op dit punt onvolledig en onvoldoende zorgvuldig heeft plaatsgevonden. Hierbij wijst de KNPV er ook op dat er ook andere maatschappelijke stakeholders zijn die het algehele verbod (zoals thans wordt voorgenomen) ontraden. Natuurlijk dient altijd het hoofdstreven te zijn om duurzame gedragsveranderingen te weeg te brengen met behulp van bij voorkeur methodieken in het kader van positieve bekrachtiging. Echter, soms is dit juist in het kader van het welzijn en de veiligheid van de hond en zijn omgeving niet afdoende. Ter algemene illustratie en buiten de context van de KNPV, wat is de afweging in het kader van dierenwelzijn en veiligheid van de hond en diens omgeving wanneer een e-collar als ultimum remedium niet meer beschikbaar is als hulpmiddel en:

- a. Een jachthond instinctmatig in een situatie op eigen initiatief wild najaagt (dit komt voor, ook bij goed afgerichte honden want gedrag is dynamisch en ontwikkelt zich voortdurend: honden zijn geen computers of robots net zoals mensen dat evenmin zijn), waardoor de hond in het schootsveld van een jager komt en gewond raakt door een schot hagel? (Waarbij overigens ook omstanders gewond kunnen raken omdat de jager in reactie, om te voorkomen dat de hond geraakt wordt, afdwaalt met zijn schot?)
- b. Een al wat oudere en gedragsmatig gevormde asielhond die instinctmatig geneigd is achter andere honden of b.v. konijnen aan te gaan, diens omgeving hierbij angst aanjaagt en al een keer ernstig gewond is geraakt doordat deze hierbij een weg overstak en aangereiden werd. Er zijn voorbeelden uit de praktijk waarbij een dergelijke asielhond aanvankelijk niet herplaatst kon worden, maar met behulp van een e-collar (en goede deskundige begeleiding daarbij) herplaatst konden worden en een mooi leven hebben kunnen slijten bij een nieuwe baas c.q. een nieuw gezin.

4. **[Rechtspolitieke keuzen verplichten de overheid tot het nemen van (rechtspolitieke) verantwoordelijkheid]** De Nederlandse overheid gebruikt politiehonden (o.a.) als geweldsmiddel dat behoort tot het geweldsinstrumentarium van de Nationale Politie en Defensie. In het stelsel van de democratische rechtsstaat is dat een rechtspolitieke keuze. De Nederlandse overheid laat de africhting van politiehonden voor een aanzienlijk gedeelte (de eerste 2-3 jaar, de meest vormende jaren) van deze honden over aan de KNPV; een organisatie uit de burgersamenleving. (Immers, deze honden worden niet vanuit een overheidsprogramma van pup tot diensthond afgericht, maar de Nederlandse overheid kiest er mede uit financiële overwegingen voor een belangwekkend deel van de africhting van deze honden over te laten aan de burgersamenleving door honden met een KNPV-certificaat of gedeeltelijke KNPV-africhting in te kopen. De KNPV-africhting wordt gedaan door leden van de KNPV: dit zijn burgers die dit werk vrijwillig doen.) Ook dat is een rechtspolitieke keuze. Constaterende dat de Nederlandse overheid deze rechtspolitieke keuzes heeft gemaakt, stelt de KNPV zich op het standpunt dat daarmee de Nederlandse overheid ook verantwoordelijkheid voor deze rechtspolitieke keuzes dient te dragen en de KNPV niet moet negeren of de maatschappelijke rol moet miskennen die de KNPV al meer dan honderd jaar heeft opgepakt, zeker wanneer de KNPV juist in het belang van de veiligheid en het welzijn van de honden en hun africhters een algeheel verbod op de e-collar ontraadt. De veiligheid en het welzijn van zowel de KNPV-honden als de KNPV-africhters zijn beter gediend bij regulatie en waarborging van deskundig gebruik van een e-collar dan bij een algeheel verbod. De KNPV mist vanuit het ministerie van LNV, Defensie en de Nationale Politie de oriëntatie op de KNPV, terwijl dit naar opvatting van de KNPV wel hoort bij het op een adequate wijze nemen van de rechtspolitieke verantwoordelijkheid van voornoemde rechtspolitieke keuzes, niet alleen ten aanzien van de KNPV die vanuit de burgersamenleving met vrijwilligers een belangrijke maatschappelijke bijdrage probeert te leveren, maar ook als de overheid daadwerkelijk op een geloofwaardige en consequente wijze de intrinsieke waarde van het dier en het belang van dierenwelzijn centraal wenst te stellen.
5. **[Van pup tot politiehond: verschillen tussen landen. Integrale vergelijking ontbreekt]** De minister van LNV stelt o.a. in de Nota van toelichting dat diverse buitenlandse overheidsdiensten hun honden ook africhten zonder e-collar. Naar opvatting van de KNPV kan een dergelijke stellingname niet gemotiveerd gedaan worden zonder een integrale vergelijking van de wijze waarop diverse landen hun politiehonden africhten. De KNPV constateert dat een dergelijke integrale vergelijking bij de onderbouwing van het voorgenomen verbod ontbreekt.
- Een belangrijk verschil tussen Nederland en diverse andere landen die (een vorm van) een verbod of regulatie m.b.t. de e-collar kennen is dat de Nederlandse overheid de africhting van hun diensthonden voor belangrijk gedeelte niet zelf doet en overlaat aan organisaties uit de burgersamenleving (zoals de KNPV), terwijl overheden van diverse andere landen de africhting van hun diensthonden volledig zelf doen (soms zelfs met eigen fokprogramma's), al dan niet in combinatie met een (meer of minder generieke) verbodsvrijstelling in dat kader. (Zo richt het Oostenrijkse leger diens honden volledig zelf af in het *Militärhundezentrum Kaisersteinbruch* en kent Duitsland de *Schule für Diensthundewesen der Bundeswehr*.) Wat het ministerie van LNV eveneens nagelaten heeft te onderzoeken is of overheidsdiensten uit andere

landen, die stellen het volledig zonder e-collar te doen, dit wellicht al zodanig kunnen stellen omdat ze honden inkopen uit de Nederlandse KNPV-africhting.

6. **[Verschillende vormen van algemene verboden op stroombanden]** De minister van LNV onderbouwt het voorgenomen stroombandverbod onder andere door te verwijzen naar het overzichtsartikel van S. Masson et al., *“Electronic training devices: discussion on the pros and cons of their use in dogs as a basic for the position statement of the European Society of Veterinary Clinical Ethology (ESVE)”*, gepubliceerd in de Journal of Veterinary Behavior van 6 maart 2018. In dit artikel wordt door de wetenschappers onder meer de aanbeveling gedaan aan de Europese lidstaten om ook de verkoop van e-collars te verbieden. De KNPV constateert dat de minister van LNV, zonder dat dit gemotiveerd wordt in de nota van toelichting, de verkoop niet wenst te verbieden.
- a. Ter motivatie van het algemene stroombandverbod in Nederland wordt onder andere gesteld dat men (o.a.) in Duitsland ook een algemeen stroombandverbod kent. De KNPV wil er met klem op wijzen dat als bijvoorbeeld gekeken wordt naar Duitsland er belangwekkende nuances en verschillen lijken te bestaan en er kennelijk op verschillende wijzen invulling gegeven kan worden aan een algemeen stroombandverbod.
- De eerste belangrijke nuancering hierbij is dat Duitsland sinds 2006 - een vorm - van het stroombandverbod kent. Het generieke stroomband verbod in Duitsland niet ziet op het gebruik, maar ziet op het gebruik van stroombanden die - door hun technische constructie - aanzienlijke pijn of aanzienlijk letsel kunnen veroorzaken. (Van een verkoopverbod is in Duitsland geen sprake.) Aldus: dit algemene verbod in Duitsland ziet dus kennelijk niet op laagenergetische e-collars. Zie hiervoor § 3 S. 1 Nr. 11 Tierschutzgesetz en de uitspraak hierover van het Bundesverwaltungsgericht Leipzig van 23 februari 2006. (BverwG 3 C 14.05 – Urteil vom 23-02-2006)
- Daarenboven valt in dit kader op te merken dat in 2007 Duitsland diens Waffengesetz heeft gewijzigd en nader heeft gespecificeerd dat (laagenergetische!) e-collars in de hondenafrichting hun toegevoegde waarde hebben bewezen en een verbod hierop onevenredig is, om welke reden dit in Duitsland niet een verboden wapen betreft en het (verantwoord) gebruik hiervan is toegestaan. (Zie toelichting op deze wetwijziging in het document van de Duitse Bundesrat, waarvan u bladzijde 1 en bladzijde 18 als bijlage-2 ingesloten aantreft.)
- b. Stel nu dat de onder punt 6.a aangevoerde feiten en argumentatie m.b.t. Duitsland niet waar zou zijn en men daar een algeheel verbod op stroombanden van toepassing is dat volledig vergelijkbaar is met het in Nederland voorgenomen verbod in combinatie met de verkoop die niet verboden wordt: wat zou een toegenomen verkoop van stroombanden na invoering van dit (type) stroombandverbod zeggen over het daadwerkelijk waarborgen van het dierenwelzijn en het handhavingdeficit? Heeft het ministerie van LNV onderzocht welke landen reeds eerder eenzelfde vorm van stroomband(gebruiks-)verbod (zonder verkoopverbod) hebben ingevoerd als die Nederland voornemens is en zo ja, heeft het ministerie van LNV onderzocht of de omzet/afzet van stroombandproducenten in die desbetreffende landen is toegenomen na invoering van het stroomband(gebruiks-)verbod? Zo niet, waarom niet?

7. [Gerechtvaardigheid van de uitzondering voor het verbod ten aanzien van de Nationale Politie en Defensie] Indien de intrinsieke waarde van het dier en het belang van dierenwelzijn daadwerkelijk centraal staat bij de Nederlandse overheid, dan dienen er in dit kader daadwerkelijke en (voor burger en volksvertegenwoordiger) controleerbare waarborgen te zijn, geen papieren en/of niet controleerbare waarborgen.] Mede onder verwijzing naar de brief van de KNPV d.d. 7 augustus jl. (bijlage 1) is de KNPV vooralsnog niet overtuigd van de gerechtvaardigheid van de uitzondering voor het stroombandverbod ten aanzien van de Nationale Politie en Defensie en het daadwerkelijk en op een (voor burger en volksvertegenwoordiger) controleerbare wijze waarborgen van het dierenwelzijn in dat kader.

In de nota van toelichting ontbreekt het eveneens aan een onderbouwing op grond waarvan de uitzonderingspositie voor de Nationale Politie en Defensie wel gerechtvaardigd is en ten aanzien van de KNPV niet. Gesteld kan worden dat de argumentatie voor de uitzonderingspositie voor de Nationale Politie en Defensie voor een groot gedeelte ook opgaat voor de KNPV, zeker als daarbij in ogenschouw wordt genomen dat de africhting van een hond in zijn meest vormende jaren plaatsvindt in KNPV-verband en de veiligheidsrisico's voor KNPV-africhters en KNPV-pakwerkers in (niet alle, maar wel) bepaalde opzichten wellicht zelfs groter zijn dan voor hondengeleiders bij politie en defensie. Uit dit artikel van onze Oostenrijkse collega africhters en hondengeleiders (zie **bijlage-3**) blijkt maar weer eens dat de africhtingsdiscipline waarin wij (in de Nederlandse situatie de politie en defensie vanuit de overheid en de KNPV vanuit de burgersamenleving) actief zijn bepaaldelijk niet zonder risico's is. Wij vinden het jammer om vooralsnog te hebben moeten constateren dat in alle contacten die wij met het ministerie van LNV, de Nationale Politie en Defensie tot op heden hebben gehad in het kader van dit dossier, er geen blijk van erkenning of waardering is gegeven voor het feit dat KNPV-leden vanuit de burgersamenleving, mede voor het maatschappelijk belang waarvoor de honden worden afgericht, risico's lopen met lijf en leden. Dit laat zich naar opvatting van de KNPV niet rijmen met het in het in extenso nemen van rechtspolitieke verantwoordelijkheid voor de rechtspolitieke keuzes die de overheid heeft gemaakt.

De stelligheid waarmee de minister het verbod (en de niet noodzakelijkheid van de e-collar) onderbouwt (en naar beleving van de KNPV onvoldoende genuanceerde interpretatie van de wetenschappelijke onderzoeken), laat zich naar opvatting van de KNPV niet rijmen met de vooralsnog niet tot nauwelijks onderbouwde uitzonderingspositie voor de Nationale Politie en Defensie, waarbij de Nationale Politie en Defensie ook nog eens vanaf het in werking treden van het stroombandverbod 6 jaar langer de tijd krijgt om wel met de e-collar te kunnen blijven trainen en daarna nog steeds beroep kan doen op de vrijstellingsgrond. Dit terwijl de Nationale Politie en Defensie nu al stelden dat zonder e-collar getraind kan worden. De KNPV ziet graag dat dit alsnog deugdelijk wordt onderbouwd en gemotiveerd. (Of is men tot de ontdekking gekomen dat dit in de werkelijkheid toch wat genuanceerder en weerbarstiger kan blijken te liggen?)

Tevens ziet de KNPV graag een (onderbouwd) antwoord op de vraag of de vrijstelling van het stroombandverbod voor de Nationale Politie en Defensie tevens ziet op het gebruik van een stroomband in het kader van methodieken in het kader van negatieve bekrachtiging/positieve correctie (het onderscheid is

wetenschappelijk en in de praktijk niet altijd duidelijk te maken) die inhouden dat een stroomprikkel wordt aangehouden totdat het gewenste gedrag wordt getoond. Bij uitstek deze toepassing van de stroomband brengt risico's met zich ten aanzien van het dierenwelzijn en vergt een extra zorgvuldige afweging en motivering indien de vrijstelling voor de Nationale Politie en Defensie tevens ziet op deze toepassingswijze van de stroomband.

8. **[Zijn honden anders dan koeien?]** In de nota van toelichting staat vermeld dat aanvankelijk het stroombandverbod zag op alle dieren, maar er nu voor wordt gekozen het stroombandverbod alleen te laten gelden voor de toepassing op honden, omdat de noodzaak op dit moment onvoldoende kan worden onderbouwd en er geen wetenschappelijke literatuur bestaat over het toepassen van stroombanden bij andere diersoorten dan de hond. De KNPV vraagt zich af of er hier wellicht wordt bedoeld dat er onvoldoende goed gezocht is naar toepassing van stroombanden/aversieve apparatuur op andere dieren dan honden en geeft ter overweging mee dit alsnog te doen. (In heel de wereld geen wetenschappelijk onderzoek naar de vee prikkel in de veehouderij te vinden, werkelijk?) Daarnaast constateert de KNPV dat zowel honden als b.v. koeien en paarden zoogdieren zijn en dat er qua organisatie, fylogenetische structuren en werking van het neuro-endocrine stelsel (waaronder de zogenaamde HHB-as) tussen deze verschillende zoogdieren met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid meer overeenkomsten zullen bestaan dan verschillen. Zonder nadere onderbouwing kan (om serieus genomen te worden op dit punt) door de minister, naar opvatting van de KNPV, niet volstaan worden met enkel de blote stelling dat de noodzaak voor een breder toepassingsgebied qua dieren ontbreekt en het beweerdelijk ontbreekt aan wetenschappelijke literatuur op dit punt. Wat de KNPV zich wel voor kan stellen is dat er op dit aspect voor de minister andere politieke en economische belangen spelen in welk kader de minister overigens het recht en de beleidsvrijheid toekomt om een andere afweging te maken, maar (indien dit zo mocht zijn) kom daar gewoon voor uit en onderbouw dit.
9. **[Theorie versus praktijk? Wetenschap versus ambacht? Wat zegt de wetenschap nu eigenlijk precies wel en wat zegt de wetenschap nu precies niet? Bij het bestaan van kloven, moeten we proberen deze met elkaar te overbruggen. Samen weten en begrijpen we meer.]** Het africhten van een hond is een ambacht, geen exacte wetenschap en evenmin vergelijkbaar met het programmeren van software. In dit ambacht maakt de KNPV dankbaar gebruik van wetenschappelijke inzichten (en wordt voor KNPV-leden de op wetenschappelijke inzichten gebaseerde BKD en MCC cursus aangeboden), met behulp waarvan wij beter in staat zijn om honden af te richten. Echter, ook de wetenschap kent beperkingen.
  - a. De KNPV constateert dat niet alle literatuur die door de minister ten grondslag wordt gelegd aan de motivering van het voorgenomen besluit (afkomstig van de lijst die naar de Tweede Kamer is gestuurd) aangemerkt kan wetenschappelijke literatuur. (Zo trof de KNPV opinies aan van deskundigen, in welk kader de KNPV opmerkt dat een opinie wellicht van belang kan zijn, maar niet hetzelfde is als wetenschappelijk onderzoek of wetenschappelijke literatuur. Ook trof de KNPV in dat kader literatuur aan waarvan het de KNPV niet duidelijk is wat de relevantie daarvan is met betrekking tot het onderwerp e-collar. Ook merkt de KNPV op dat een aanzienlijk gedeelte van de

aangevoerde wetenschappelijke literatuur gebaseerd is op zogenaamde surveys en/of quistionnaires. Surveys en/of quistionnaires leveren niet noodzakelijkerwijs altijd de hardste vormen van wetenschappelijk bewijs op.

- b. Waarheidsvinding is gecompliceerd omdat de te onderzoeken werkelijkheid vaak anders en gecompliceerder blijkt te zijn dan deze zich aanvankelijk liet aanschouwen. De wetenschap moet de te onderzoeken werkelijkheid daarom altijd opdelen in kleinere gedeelten (deelvragen / simplificeren) en in wetenschappelijke waarheidsvinding is een bewezen waarheid altijd van tijdelijke aard want falsifieerbaarheid (en overigens ook replicerbaarheid) is een vereiste voor wetenschappelijk onderzoek. Omdat voor wetenschappelijk onderzoek de te onderzoeken werkelijkheid opgedeeld moet worden in zodanig kleine onderdelen dat deze onder gecontroleerde omstandigheden kan worden onderzocht, is een wetenschappelijk aangetoonde waarheid in b.v. een onderzoekopstelling of een laboratoriumsituatie niet altijd (volledig) dezelfde waarheid in de praktijk.
- c. De minister motiveert het voorgenomen besluit mede door (gedeelten van) wetenschappelijke onderzoeken aan te halen, waarbij opgemerkt moet worden dat dit plaatsvindt vanuit het belangenspectrum waar vanuit de minister diens afwegingen moet maken. Dit heeft altijd een zeker selectief karakter. Zowel de minister als de KNPV moeten er zich van bewust zijn dat door beiden in zekere zin 'geshopt' wordt in diverse wetenschappelijke onderzoeken om de eigen standpunten te bepleiten (confirmation bias), maar dat wat de minister respectievelijk de KNPV denken te lezen in wetenschappelijke onderzoeken niet noodzakelijkerwijs hetzelfde hoeft te zijn als hetgeen de wetenschappers hebben bevonden. (Hun kennissystemen zijn ook anders geordend. Het kennissysteem van een ambachtsbeoefenaar zoals een hondenafrichter of een politicus is meer georganiseerd naar praktische relevantie terwijl het kennissysteem van een wetenschapper een meer dogmatische ordening kent.)
Ten aanzien van wetenschappers kan dan weer de opmerking gemaakt worden dat hun wetenschappelijke deskundigheid hen nog niet noodzakelijkerwijs ook deskundig maken in het kader van b.v. hondenafrichting c.q. specifieke disciplines in de hondenafrichting.
- d. Illustratief in dit kader is wellicht dat in de nota van toelichting gesteld wordt dat de Nederlandse Vereniging voor Instructeurs in Hondenopvoeding en -opleiding heeft aangegeven dat zelfs ervaren trainers niet eenduidig in staat zijn exact het juiste moment van het toedienen van een prikkel te kunnen bepalen. De KNPV is niet bekend in welke context dit precies is gezegd, maar de KNPV merkt hierover op dat voor elke bekrachtiging of correctie het moeilijk is om exact het juiste moment voor het toedienen van een prikkel te bepalen. (Om dat te optimaliseren moet je gebruik maken van wetenschappelijke inzichten en opgedane ervaring in praktijksituaties.) Daaraan kan nog toegevoegd worden dat, afhankelijk van de gekozen proefopstelling (i.h.k.v. wetenschappelijk onderzoek) of praktijksituatie (in de africhting) een prikkel met een e-collar beter getimed kan worden dan andere bekrachtigings- of correctieprikkels.
- e. De risico's die bestaan ten aanzien van het gebruik van een e-collar gelden in beginsel voor alle correctiemethoden. Uit het onderzoek van Salgirli, Schalke, Boehm & Hackbarth, *"Comparison of learning effects and stress between 3 different training methods (electronic training collar, pinch*

KONINKLIJKE NEDERLANDSE POLITIEHOND VERENIGING

Beschermheer: Prof.mr. Pieter van Vollenhoven
Opgericht 1907

collar and quitting signal) in *Belgian Malinois Police Dogs* (Revue Méd. Vét., 2012, 163, 11, 530-535) blijkt ook dat stemcorrecties leiden tot elevatie van de cortisolwaarden en dus in potentie het welzijn en de gezondheid van een hond kunnen aantasten. Daar voegt de KNPV aan toe dat ook het (al dan niet tijdelijk/te lang) uitblijven van een positieve bekrachtiging ook tot aantasting van het welzijn van de hond, frustratie en bepaalde vormen van agressie van een hond kan leiden. Daar waar gesteld wordt dat chronische/pathologische stress het welzijn en de gezondheid van een hond aantast, kan ook gesteld worden dat tijdelijke stress en wel tot een bepaalde hoogte een positieve bijdrage kan leveren aan het welzijn van een hond. De grens waarop functionele stress over gaat in destructieve stress (ook als het gaat om het uitblijven van een beloning) is niet in absolute zin te bepalen en verschilt per situatie, per individu en per moment omdat gedrag dynamisch van aard is, gedrag zich voortdurend ontwikkelt en in de praktijk van africhting er altijd variabelen zijn die niet volledig onder controle kunnen worden gebracht door de deskundigheid en/of praktijkervaring van een africhter. Het betreft immers geen laboratoriumsituatie. Juist daarom is het in het belang van de veiligheid en het welzijn van een hond en diens omgeving onverstandig om een e-collar als hulpmiddel bij voorbaat definitief te laten verdwijnen in alle situaties.

- f. Daar waar gesteld wordt dat een nadeel van de e-collar is dat een hond de stroomcorrectie associeert met de geleider, kan (naast het feit dat de stroomcorrectie ook door iemand anders dan de geleider gegeven kan worden) eveneens gesteld worden dat in bepaalde situaties juist het voordeel van een e-collar kan zijn dat - anders dan bij een mechanische correctie - een stroomcorrectie minder snel door de hond geassocieerd wordt met de geleider, waarmee b.v. de kans op re-directie agressie richting een geleider wordt verkleind. (De uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek zijn mede afhankelijk van de onderzoeksvraag en de onderzoeksofstelling.)
- g. Een nadeel van trainen met een e-collar kan zijn dat een stroomcorrectie onvoorspelbaar is voor de hond. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat dit kan leiden tot elevatie van de cortisolspiegels, hetwelk vervolgens de kans op chronische c.q. pathologische stress / ontregeling van de HHB-as tot gevolg kan hebben. Echter, de onvoorspelbaarheid van gelijk welke correctie dan ook draagt het gevaar van elevatie van de cortisolspiegels met zich.
Gesteld kan worden dat gekozen onderzoeksofstellingen vaak een beperkt karakter kennen. Het valt de KNPV op dat de ter onderbouwing van het verbod aangehaalde wetenschappelijke onderzoeken geen van allen een opzet kennen waarin de toepassing van de e-collar onderzocht wordt op een wijze waarbij de voorspelbaarheid voor de hond geoptimaliseerd wordt. De KNPV meent dat als tot toepassing van een e-collar wordt gekomen, dit bij voorkeur gecombineerd dient te worden met positieve bekrachtigingsmethodieken (waarbij een oefensessie altijd met positieve bekrachtiging moet worden afgesloten), de hond altijd een handelingsoptie geboden moet worden waarin deze kan kiezen voor het vertonen van het wenselijke gedrag/de positieve bekrachtiging en bovendien primaire en secundaire correcties gecombineerd worden (waardoor b.v. een stemcorrectie voor de hond kan dienen als voorspeller van een stroomcorrectie). De KNPV is graag bereid medewerking te verlenen aan wetenschappelijk onderzoek dat in diens onderzoeksofstelling de combinatie van deze aspecten heeft opgenomen.

KONINKLIJKE NEDERLANDSE POLITIEHOND VERENIGING

Beschermheer: Prof.mr. Pieter van Vollenhoven
Opgericht 1907

10. **[Mededeling op het ledenweb van de KNPV]** Ondanks dat de KNPV vooralsnog inhoudelijk een andere opvatting heeft dan de minister en de KNPV diens standpunt zal blijven bepleiten wenst de KNPV te benadrukken dat de KNPV niet boven de wet staat. Om deze reden zal de KNPV het bericht dat u als **bijlage-4** ingesloten aantreft plaatsen op het ledenweb van de KNPV.
11. **[Opvolgend Wob-verzoek]** Naar aanleiding van onderhavige reactie van de KNPV t.b.v. de internetconsultatie zal in aanvulling op het d.d. 7 augustus jl. ingediende Wob-verzoek binnenkort een opvolgend Wob-verzoek worden ingediend.

Slotoverweging

Tot slot roept de KNPV het ministerie van LNV, de Nationale Politie en Defensie op om (nu, maar zeker ook na het intreden van het stroombandverbod) op een meer structurele wijze met de KNPV in overleg te treden. (Hetwelk overigens ook past in het kader van het vereiste van monitoring en evaluatie, zoals opgenomen in het IAK.)

Daar waar het gaat om op een verantwoorde manier africhten van honden, waarbij het welzijn en de veiligheid van zowel de hond als de africhters centraal staan, met als uiteindelijke doel belastbare honden af te richten die toegerust zijn op een belangrijke taak in de samenleving, vindt u in de KNPV geen tegenstander, maar een medestander. De KNPV is zich ervan bewust dat de KNPV hierin ook zelf voortdurend slagen te maken heeft en bij de KNPV gaat zeker niet altijd alles goed, gelijk het bij het ministerie van LNV, de Nationale Politie en Defensie ook niet altijd alles goed zal gaan. De KNPV streeft naar voortdurende verbetering van zichzelf en het zijn van een lerende organisatie, gelijk het ministerie van LNV, de Nationale Politie en Defensie dit ook na zullen streven. Laten wij, alstublieft, elkaar hierin op een constructieve en transparante wijze versterken.

Wij doen dit dringende appél ook omdat het ministerie van LNV, de Nationale Politie en Defensie er niet gemakshalve aan voorbij mag gaan dat de africhting van (mogelijk toekomstige) politiehonden voor een belangrijk gedeelte niet wordt gedaan door de overheid, maar wordt overgelaten aan de burgersamenleving, waarvoor door de overheid in transparantie en in extenso rechtspolitieke verantwoordelijkheid genomen moet worden, juist als de overheid het belang van dierenwelzijn daadwerkelijk centraal wenst te stellen.

Hoogachtend,

Hoofdbestuur KNPV

Bijlage 1

- Door het hoofdbestuur van de KNPV verzonden brief en Wob-verzoek aan het ministerie van LNV d.d. 7 augustus jl 2020

KONINKLIJKE NEDERLANDSE POLITIEHOND VERENIGING

Beschermheer: Prof.mr. Pieter van Vollenhoven
Opgericht 1907

Secretaris

D. Smid
p/a Bureau KNPV
Postbus 21
6920 AA Duiven

Telefoon

06 234 16 113

E-mail

bureau@knpv.nl

Ons kenmerk

200807DS-LNV

Datum

7 augustus 2020

Uw kenmerk

DGA-DAD / 20179031

Onderwerp

1. Reactie op uw schrijven d.d. 6 juli 2020 inz. overleg verbod stroomstootapparatuur
2. Informatieverzoek (Wob-verzoek)

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn
T.a.v.

* drs. L.E.M. Hendrix

* drs. P.L.F. Bours

Postbus 20401

2500 EK Den Haag

Eveneens per e-mail: p.l.f.bours@minlnv.nl

Geachte mevrouw Hendrix,

In reactie op uw schrijven d.d. 6 juli 2020 onder bovengenoemd kenmerk, waarvoor dank, bericht ik u als volgt.

Ad. I | Zienswijze KNPV

In uw schrijven d.d. 6 juli 2020 onder bovengenoemd kenmerk heeft u ons toegezegd onze afweging en de daarbij behorende argumentatie onder de aandacht van de minister te brengen. De KNPV zal in de aangekondigde internetconsultatie een aanvullende repliek indienen, maar verzoekt u het navolgende alvast onder de aandacht van de minister te brengen.

1. Het belang van een wijze van africhten die verantwoord is in het kader van dierenwelzijn wordt door de KNPV onderschreven. Binnen het verband van de KNPV worden ook al geruime tijd cursussen georganiseerd in dit kader. (De zogenaamde BKD en MCC cursus.) Echter, de KNPV wil de minister er nadrukkelijk op wijzen dat het type werkhond in de africhting van de KNPV, die uiteindelijk als diensthond moeten kunnen functioneren voor bijvoorbeeld politie of defensie, een ander type hond betreft dan de gemiddelde huishond die naar een gemiddelde hondenschool gaat. De KNPV-hond staat hoger in diens werkdriften, waarbij de hond verschillende oefeningen uit het africhtingsprogramma moet kunnen uitvoeren op grote afstanden met de nodige risico's voor de hond zelf, de geleider, pakwerker en eventuele andere omstanders. In het belang van de veiligheid en het welzijn van de hond, maar ook voor de veiligheid van de africhters en pakwerkers is het van belang dat een correctiemiddel zoals de e-collar, waarbij op grotere afstand (gedoseerd/geproportionaliseerd!) kan worden gecorrigeerd, niet volledig verloren gaat als hulpmiddel bij de africhting.

Wel is de KNPV hierbij van mening dat het niet aversief trainen en dus ook het zonder e-collar trainen het uitgangspunt moet zijn: alleen wanneer er geen lichtere middelen meer voor handen zijn om hetzelfde doel te bereiken kan de – tijdelijke – inzet van een e-collar noodzakelijk zijn, alleen als ultimatum remedium,

KONINKLIJKE NEDERLANDSE POLITIEHOND VERENIGING

Beschermheer: Prof.mr. Pieter van Vollenhoven
Opgericht 1907

Pagina 2 van 5

waaraan ook wat betreft de KNPV hoge eisen mogen worden gesteld. (Zoals de bijvoorbeeld doch niet uitsluitend, de zogenaamde "kop-cursus" waarover eerder in het regelgevingstraject nog over is gesproken met het ministerie.)

De KNPV heeft de zorg dat een algeheel verbod juist zal leiden tot situaties die het dierenwelzijn aan zullen tasten en blijft ervoor pleiten om niet te kiezen voor een algeheel verbod, maar voor een verbod met een ontheffingsmogelijkheid, waaraan ook wat de KNPV betreft zeer strenge eisen zouden mogen worden gesteld.

2. De KNPV moet helaas constateren dat bij het ministerie van LNV en ook bij politie en defensie er onvoldoende besef is en erkenning bestaat voor de (maatschappelijke) rol die de KNPV al decennia op zich heeft genomen en de specifieke deskundigheid van de KNPV als het gaat om de africhting van werkhonden (van pup tot volwassen hond van 2 a 3 jaar oud) die met deze KNPV-basis verder afgericht en ingezet kunnen worden bij politie- en defensiediensten. Dit ontstemt de KNPV.

Wij hebben kennis genomen van uitingen van vertegenwoordigers van de politie en defensie, waarbij door hen gesteld wordt dat de diensthonden afgericht kunnen worden zonder e-collar en dat politie en defensie hier in principe ook mee zullen stoppen. Waar in dit kader gemakshalve aan voorbij wordt gegaan is dat politie en defensie het gemak hebben dat de honden met KNPV-certificaat die zij inkopen al een substantieel africhtingstraject binnen de KNPV hebben gehad, waarin de energie van de opgroeiende hond gekanaliseerd is en tegelijkertijd de hond in moed en doortastendheid is ontwikkeld. Politie en defensie hebben niet de ervaring en de deskundigheid die de KNPV wel heeft op dit vlak, hetwelk zich onder meer bewezen heeft door het feit dat politie en defensie al decennia KNPV-honden afnemen en niet zelf hun eigen diensthonden in een van overheidswege georganiseerd africhtingsprogramma van pup tot aan de leeftijd van 2-3 jaar africhten. Het is voor de KNPV dan vooralsnog ook niet begrijpelijk op grond van welke deskundigheid of specifieke ervaring deze vertegenwoordigers van politie en defensie menen hun uitspraken en hun stellingname jegens de KNPV te kunnen onderbouwen. De KNPV mist vanuit politie en defensie de oriëntatie op de KNPV als organisatieverband waar vanuit zij al decennia honden afnemen.

3. Gelet op de intrinsieke waarde van een dier en het belang van dierenwelzijn, waarvan de minister stelt deze centraal te stellen in diens belangenafweging, is voor de KNPV de keuze voor een algeheel verbod niet begrijpelijk, gelet op het handhavingsdeficit bij de politie en/of NVWA die zich op tal van aspecten in de samenleving toont en het feit dat de productie en/of verkoop van e-collars niet wordt verboden. Door het enkel te verbieden terwijl de overheid zich bewust is (of dat zou moeten zijn) van het handhavingsdeficit en de e-collars gewoon geproduceerd en verkocht kunnen blijven worden, wordt het gebruik maar vooral het misbruik van de e-collar niet voorkomen maar wellicht zelfs gestimuleerd, terwijl het zich dan nog veel meer dan nu in de onzichtbaarheid zal voordoen.

De KNPV meent dat, juist vanuit het belang van dierenwelzijn de doelstelling van het voorgenomen verbod op de e-collar meer gediend is wanneer er een mogelijkheid blijft bestaan op een ontheffing op het verbod op de e-collar indien wordt voldaan aan deskundigheidsvereisten omdat er dan door de eisen voor wat

KONINKLIJKE NEDERLANDSE POLITIEHOND VERENIGING

Beschermheer: Prof. mr. Pieter van Vollenhoven
Opgericht 1907

Pagina 3 van 5

betreft deskundig gebruik meer bewustzijn kan worden bewerkstelligd omtrent het verantwoord trainen in het kader van dierenwelzijn en ondeskundig gebruik buiten het zicht van de overheid en de samenleving beter wordt voorkomen.

4. De KNPV heeft verschillende vraagtekens en kritieken ten aanzien van het wetenschappelijk onderzoek dat de minister aanvoert ter onderbouwing van het algehele verbod op de e-collar. Ten behoeve van de internetconsultatie zal de KNPV een reactie indienen waarin uitgebreider ingegaan zal worden op dit aspect en de andere aspecten die ook in dit schrijven aan de orde komen, maar voor nu wil de KNPV hierover alvast het volgende opmerken.

De indruk wordt gewekt dat de e-collar eenzijdig wordt benaderd. De nadelen en gevaren van het gebruik van een e-collar die worden aangevoerd ter motivering van het algehele verbod gelden in principe voor alle correctiemiddelen die kunnen worden gebruikt in de africhting. Zo beschouwd zouden alle correctiemiddelen verboden moeten worden of althans wordt door de minister niet wetenschappelijk onderbouwd waarom een correctie met een e-collar het dierenwelzijn substantieel meer aantast dan andere correctiemiddelen zoals b.v. een lijncorrectie. Dat onjuiste timing en/of een te zware correctie het welzijn van een hond aan kan tasten wordt door de KNPV niet weersproken, maar dat geldt ten aanzien van alle correctiemiddelen.

Evenmin is onderzocht of een correctie middels een e-collar in bepaalde situaties wellicht duidelijker is voor de hond en minder het dierenwelzijn aantast dan andere correctiemiddelen. Het waarborgen van het dierenwelzijn wordt primair gewaarborgd door de deskundigheid van een africhter, niet door een algeheel verbod (zonder dat productie of handel in de e-collar wordt verboden en tevens sprake is van een handhavingsdeficiet).

Een zorgvuldige afweging en motivering in het belang van dierenwelzijn vergt meer dan het selectief kiezen uit wetenschappelijke onderzoeken die slechts deelaspecten van het vraagstuk belichten. Hoewel de KNPV dankbaar gebruik maakt van wetenschappelijke inzichten met betrekking tot trainingsmethodieken (waarop de interne BKD- en MCC- cursus bij de KNPV ook op zijn gebaseerd), stelt de KNPV zich tevens op het standpunt dat wetenschappelijke deskundigheid niet automatisch impliceert dat de onderzoekers tevens ook deskundigheid hebben op het gebied van africhting van werkhonden. De KNPV kan zich niet aan de indruk onttrekken dat tussen beiden een kloof bestaat die wel zou moeten worden overbrugd.

5. In de motivering van het besluit wordt geen inzicht gegeven over of en op welke – onafhankelijke – wijze het verbod op het gebruik van de e-collar bij de politie en defensie zelf wordt georganiseerd en gewaarborgd. Dit terwijl bij uitstek politie en defensie in beslotenheid, buiten het zicht, hun diensthonden trainen. Juist wanneer de intrinsieke waarde van het dier en het belang van dierenwelzijn centraal staat in de afweging van de minister, zou tevens moeten worden voorzien in organisatie en waarborging van een – onafhankelijke - handhaving van het verbod ten aanzien van de politie en defensie zelf, op een wijze die ook door een burger en volksvertegenwoordiger in het bestel van een democratische rechtstaat kan worden gecontroleerd.

KONINKLIJKE NEDERLANDSE POLITIEHOND VERENIGING

Beschermheer: Prof.mr. Pieter van Vollenhoven
Opgericht 1907

Pagina 4 van 5

6. Door de Rijksoverheid en aldus ook door het ministerie van LNV wordt het zogenaamde Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK) gehanteerd. Het IAK biedt beleidsmedewerkers en wetgevingsjuristen aan de hand van 7 centrale vragen structuur bij het maken van goed beleid en goede regelgeving. Het IAK zijn de verplichte kwaliteitseisen voor beleid en regelgeving: alle voorstellen voor beleid en regelgeving moeten hieraan voldoen.
Monitoring en evaluatie van beleid en regelgeving maakt onderdeel uit van deze verplichte kwaliteitseisen voor beleid en regelgeving. De KNPV verzoekt de minister deze monitoring en evaluatie specifiek met betrekking tot het verbod op de e-collar toe te zeggen. De KNPV vindt het van groot belang dat de gevolgen van het voorgenomen algehele verbod op de e-collar worden gemonitord en na enige tijd worden geëvalueerd, samen met maatschappelijke stakeholders zoals de KNPV. Dit ook in het belang van het dierenwelzijn: de KNPV is immers niet de enige maatschappelijke stakeholder die ervoor waarschuwt dat een algeheel verbod op de e-collar ook gevolgen kan hebben die contrair zijn aan het dierenwelzijn. De KNPV blijft ook graag voortdurend in gesprek met het ministerie en andere maatschappelijke stakeholders, zoals o.a. politie, defensie en de wetenschap. Juist in het belang van dierenwelzijn die kloven te worden overbrugd en wellicht kunnen we allemaal van elkaar leren. Wij hopen dat het ministerie in wil gaan op dit verzoek en, gelet op het IAK, een initiërende rol in dit kader op zich wil nemen.
7. De KNPV wil de minister uitnodigen om een werkbezoek af te leggen bij de KNPV.

Ad. 2 | Verzoek op grond van de Wet openbaarheid van bestuur

Met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur richt de KNPV tevens het volgende informatieverzoek tot u:

1. De KNPV wil weten of en hoe het voorgenomen algehele verbod op de e-collar wordt gecontroleerd en gehandhaafd ten aanzien van politie en defensie zelf, daarbij in het bijzonder ten aanzien van:
  - a. Hoe dit wordt georganiseerd en hoe de controle/handhaving op een onafhankelijke wijze (dus extern van politie en defensie zelf) wordt gewaarborgd.
  - b. Hoe dit (inclusief het functioneren van een eventuele toetsingscommissie zoals onder onderstaand punt c omschreven) door burgers en volksvertegenwoordigers, in het bestel van een democratische rechtsstaat, kan worden gecontroleerd.
  - c. Uit informatie maakt de KNPV op dat het gebruik van de e-collar door politie en defensie mogelijk blijft indien een in te stellen toetsingscommissie daar toestemming wordt verleend en het gebruik aan de hand van een ethisch afwegingskader toelaatbaar wordt geacht. Is deze informatie juist? Zo ja, dan vraagt de KNPV om de volgende informatie:
    - i. Hoe wordt deze toetsingscommissie georganiseerd en hoe wordt de controle/handhaving ten aanzien van politie en defensie op een onafhankelijke wijze (dus extern van politie en defensie zelf) gewaarborgd?

KONINKLIJKE NEDERLANDSE POLITIEHOND VERENIGING

Beschermheer: Prof.mr. Pieter van Vollenhoven
Opgericht 1907

Pagina 5 van 5

- ii. Hoe wordt de onafhankelijkheid van deze commissie gewaarborgd, waaruit bestaat de samenstelling van deze commissie en hoe wordt deze commissie gefinancierd?
  - iii. Constaterende dat een toetsingscommissie alleen voorafgaand aan de toepassing van het gebruik van een e-collar toetst; hoe wordt het daadwerkelijke gebruik door politie en defensie tijdens de trainingen zelf op een onafhankelijke wijze gecontroleerd?
  - iv. Waarom wordt de mogelijkheid niet onderzocht of de KNPV ook gebruik kan maken van een dergelijke constructie waarbij in uitzonderingsgevallen onder voorwaarden gebruik mag worden gemaakt indien een aanvraag daartoe wordt goedgekeurd door een dergelijke toetsingscommissie?
2. Hoeveel honden politie en defensie hebben ingekocht over de jaren 2018, 2019 en 2020 (tot op heden).
  3. Hoeveel van de door politie en defensie ingekochte honden beschikten over een KNPV-certificaat, te onderscheiden naar de jaren 2018, 2019 en 2020 (tot op heden).
  4. Sinds 1 juli jl. zijn prikbanden bij wet verboden. De KNPV wil graag inzicht over de resultaten op het gebied van handhaving van dit verbod:
    - a. Hoeveel maal zijn prikbanden in beslag genomen, te onderscheiden naar de jaren 2018, 2019 en 2020 (tot op heden).
    - b. Hoeveel maal heeft er een sanctie plaats gevonden n.a.v. een geconstateerde prikband, te onderscheiden naar de jaren 2018, 2019 en 2020 (tot op heden), als ook per jaar te onderscheiden naar soort sanctie (strafrechtelijke boete, bestuursrechtelijke boete, strafbeschikking of strafoplegging door rechter.)

Voor zover het ministerie van LNV niet zelf antwoord kan geven op dit informatieverzoek wijst de KNPV op de doorzendplicht ex art. 4 van de Wet openbaarheid van bestuur, maar de KNPV verzoekt het ministerie van LNV tevens om een regiefunctie te behouden in de beantwoording van dit Wob-verzoek omdat dit informatieverzoek tevens verband houdt met het verzoek van de KNPV om monitoring en evaluatie van het voorgenomen algehele verbod op de e-collar, zoals wordt voorgeschreven door het IAK.

De KNPV verblijft met belangstelling en interesse in afwachting van uw reactie.

Hoogachtend,

Hoofdbestuur KNPV

Bijlage 2

- Extract (blz. 1 & 18) toelichting van de Duitse Bundesrat m.b.t. de wijziging van de Waffengesetzes in 2007

20.12.07**Stellungnahme****des Bundesrates**

Entwurf eines Gesetzes zur Änderung des Waffengesetzes und weiterer Vorschriften

Der Bundesrat hat in seiner 840. Sitzung am 20. Dezember 2007 beschlossen, zu dem Gesetzentwurf gemäß Artikel 76 Abs. 2 des Grundgesetzes wie folgt Stellung zu nehmen:

1. Zu Artikel 1 Nr. 5 Buchstabe b (§ 13 Abs. 6 Satz 2 und 3 - neu - WaffG)

Artikel 1 Nr. 5 Buchstabe b ist wie folgt zu fassen:

'b) In Absatz 6 werden nach Satz 1 folgende Sätze 2 und 3 angefügt:

"Der befugten Jagdausübung gleichgestellt ist der Abschuss von Tieren, die dem Naturschutzrecht unterliegen, wenn die naturschutzrechtliche Ausnahme oder Befreiung die Tötung durch einen Jagdscheininhaber vorsieht. Für das Führen und Schießen im Revier gilt § 42a Satz 1 nicht." '

Begründung:

Der Abschuss von Tierarten, die nicht dem Jagdrecht, sondern dem Naturschutzrecht unterliegen, ist keine Jagdausübung. Nach dem Bundesjagdgesetz bezieht sich Jagd und Jagdausübung nur auf wildlebende heimische Tierarten, soweit sie in der Tierartenliste des § 2 Abs. 1 BJagdG oder über entsprechende Landesregelungen nach § 2 Abs. 2 BJagdG in Landesjagdrecht aufgenommen worden sind. Insofern legitimiert der Jagdschein auch nur zur Ausübung der Jagd und zum Erlegen jagdbarer Tierarten.

21. Zu Artikel 1 Nr. 32 Buchstabe a Doppelbuchstabe bb Dreifachbuchstabe ddd (Anlage 1 Abschnitt I Unterabschnitt 2 Nr. 2.2)

In Artikel 1 Nr. 32 Buchstabe a Doppelbuchstabe bb Dreifachbuchstabe ddd sind in Anlage 1 Abschnitt I Unterabschnitt 2 Nr. 2.2 nach dem Wort "Tierhaltung" die Wörter "oder bei der sachgerechten Hundeausbildung" einzufügen.

Begründung:

In der Hundeausbildung durften bisher Elektroreizgeräte (Teletakt) eingesetzt werden. Die Geräte haben sich bewährt. Ein Verbot wäre unverhältnismäßig. Die Einfügung stellt klar, dass der Einsatz dieser Geräte weiterhin erlaubt ist.

22. Zu Artikel 1 Nr. 32 Buchstabe b Doppelbuchstabe aa (Anlage 1 Abschnitt 2 Nr. 8.1 WaffG)

In Artikel 1 Nr. 32 Buchstabe b sind in Doppelbuchstabe aa die Wörter „erzeugt wird“ durch die Wörter „oder wesentliche Teile eines Endproduktes erzeugt werden“ zu ersetzen.

Begründung:

Die bisherige Definition greift zu kurz, da etwa auch die Fertigung von als solchen gebrauchsfertigen wesentlichen Teilen als „Herstellen“ im Sinne des Waffenrechts anzusehen ist, das über die Gleichstellung des Unterabschnittes 1 dann ebenfalls grundsätzlich erlaubnispflichtig ist.

23. Zu Artikel 1 Nr. 32 Buchstabe b Doppelbuchstabe bb Dreifachbuchstabe bbb (Anlage 1 Abschnitt 2 Nr. 13 WaffG)

In Artikel 1 Nr. 32 Buchstabe b Doppelbuchstabe bb Dreifachbuchstabe bbb ist in Nummer 13 das Wort „geschlossenen“ durch das Wort „verschlossenen“ zu ersetzen.

Bijlage 3

- Bericht Bundesheer Österreich d.d. 14-11-2019 naar aanleiding van een dodelijk incident tussen een militaire hondengeleider en een diensthond.

5-9-2020

Bundesheer - Aktuell - Niederösterreichischer Unteroffizier verunglückte in der Flugfeld-Kaserne

Bundesheer

Niederösterreichischer Unteroffizier verunglückte in der Flugfeld-Kaserne

Wr. Neustadt, 14. November 2019 - In den Abendstunden des 13. November ereignete sich in der Flugfeld-Kaserne ein tragischer Vorfall, bei dem ein 31-jähriger Niederöreicher zu Tode kam. In den Nachtstunden erkannte der diensthabende Offizier in der Flugfeld-Kaserne zwei freilaufende Belgische Schäferhunde. Er alarmierte einen Hundeführer, der um 02:00 Uhr morgens die beiden Hunde wieder versperrte.

Bei der nachfolgenden Kontrolle der Zwingeranlage entdeckte der Hundeführer den tödlich verletzten Unteroffizier. **Allem Anschein nach war dieser von den Hunden attackiert worden.** Bei dem verunglückten Soldaten handelt es sich um einen 31-jährigen Oberwachmeister aus Niederösterreich, der seit 2017 als Hundeführer tätig war. Er war an diesem Abend für die Betreuung und Fütterung verantwortlich. Bislang konnte nachvollzogen werden, dass dieser gegen 16:00 Uhr zur Zwingeranlage aufgebrochen war, um die Hunde zu betreuen. Sein eigener Diensthund verblieb dabei im Fahrzeug.

Die Erhebungen der Polizei sind bereits angelaufen. Das Bundesheer hat eine Unfallkommission eingerichtet, die unter anderem aus einem Veterinärmediziner, einem Arzt und einem Rechtskundigen besteht.

Das Österreichische Bundesheer bekundet den Angehörigen seine tiefe Anteilnahme. Der Heerespsychologische Dienst hat die Betreuung der Angehörigen und Kameraden des verunfallten Soldaten übernommen.

Im Österreichischen Bundesheer werden derzeit 170 Militärhunde verwendet, 70 im Militärhundezentrum. Davon sind 41 Rottweiler, 15 Belgische und fünf Deutsche Schäferhunde sowie neun Labradore. Die Ausbildung findet in Kaisersteinbruch statt.

Wir verwenden Cookies. Zur Datenschutzerklärung

OK

<https://www.bundesheer.at/cms/artikel.php?ID=10209&fbclid=IwAR1tRZl3qq3viDGIMdU73QtHS8OB7AqSS5YJDn4MhrXHJ0xiaPXnPB8n4QUE>

1/2

Bijlage 4

- Mededeling die binnekort wordt geplaatst op het ledenweb van de KNPV

Mededeling n.a.v. reactie namens het hoofdbestuur van de KNPV ten behoeve van de internetconsultatie inzake het stroombandverbod

Beste leden van de KNPV,

Op 5 september jl. heeft het HB de reactie ingediend ten behoeve van de internetconsultatie. (Hiervoor wordt u verwezen naar het bericht hierover dat ook gepubliceerd staat op het ledenweb.)

Het HB wil de leden van de KNPV er op wijzen dat met voltooiing van de internetconsultatie en het Algemeen Overleg van de Tweede Kamer over dit onderwerp op 29 september aanstaande het sluitstuk vormen van de wetgevingsvoorbereiding. U dient er rekening mee te houden dat het stroombandverbod niet meer verder zal worden uitgesteld en het verbod met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid op 21 juli 2021 in werking zal treden.

Mocht u trainen met een e-collar, of dit overwegen te gaan doen, houdt dan rekening met dit feit en realiseer u dat nu beginnen met het trainen met een e-collar langdurige consequenties kan hebben voor het africhtingstraject met uw hond. (Anticipeer tijdig op het in werking treden van dit verbod.)

De toepassing van elk aversief middel moet met terughoudendheid benaderd worden, dus zeker ook de toepassing van een e-collar, wat niet alleen een omstreden middel is maar ook een middel met de nodige risico's (net zoals elk aversief middel risico's met zich brengt.)

Raadpleeg zo nodig (en eigenlijk bij voorkeur) ten behoeve van een verantwoorde toepassing van een e-collar MCC en/of BKD gediplomeerden bij uw vereniging of uit uw afdeling.

Ondanks dat de KNPV vooralsnog inhoudelijk (deels en genuanceerd) een evident andere opvatting heeft dan de minister en de KNPV diens standpunt zal blijven bepleiten juist uit oogpunt van het belang van het welzijn en de veiligheid van een hond en zijn omgeving, **wenst het HB te benadrukken dat de KNPV en diens leden niet boven de wet staan** en de wet nageleefd dient te worden. Om deze reden informeert het HB u ook over het navolgende:

- Hoewel het stroombandverbod, naar huidige stand van zaken, pas op 21 juli 2021 in werking zal treden kan ook nu al het onverantwoord gebruiken van een e-collar onder omstandigheden een strafbaar feit opleveren gelet op het zogenaamde 'kapstokartikel' ex art.2.1, tweede lid van de Wet Dieren. Naast een strafrechtelijke sanctie kan dit ook het door de politie in beslag nemen van uw hond tot gevolg hebben.
- Een misverstand dat wel eens bestaat is dat alleen een stroomband verboden wordt en daarom een veeprikker wel gebruikt mag (blijven) worden. Dit is onjuist. Ook nu al is het gebruiken van een veeprikker langs twee wegen een strafbaar feit. Ten eerste valt het onder het kapstokartikel ex art. 2.1., tweede lid van de Wet Dieren. Ten tweede bestaat er in het kader van de Wet Wapens & Munitie en de Regeling Wet Wapens en Munitie alleen een vrijstelling voor het gebruik van een veeprikker in het kader van de bedrijfsmatige uitoefening van de veehouderij. Buiten de veehouderij is een veeprikker een bij wet verboden categorie II wapen. (Zie artikel 21 Regeling Wet Wapens en Munitie.)

Het belang van het dierenwelzijn en het willen bereiken van duurzame trainingsresultaten noopt al tot het met verstand en met terughoudendheid gebruiken van een e-collar. Daarnaast geeft het HB ter overweging mee dat strafbare feiten in dit kader ook extra nadelige gevolgen kunnen hebben voor: KNPV-leden met een wapenvergunning, jachtakte, afhankelijkheid t.a.v. een VOG en/of een ambtelijke aanstelling bij politie, justitie of defensie.